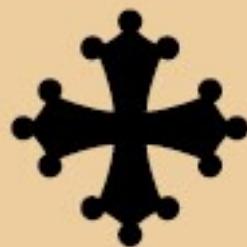

LO GRINHON

La Gazeta dau Vivarés d'en Naut

SOMARI

La bèstia covidassa : Lo revessin-Nos a quitats, Sans adieu Charlon : Gérard Betton-Un Conte de Chalendas ; Marcela Pion-Roux-Per las eicossalhas : Jan Nicolas-Cultivar la diversitat : Miquèl Neiròla-Novèlas-Fiuletz-vos, L'ama dau vin : Charles Baudelaire (trad. Patric Cròs)-Occitan e Portugués : Pèire Mazodier-La Bombina : M.H. Marteau (trad. M.Noalha)

E bonas Chalendas, que 2022 vos aduse lo melhor

La bèstia covidassa

L'autre jorn, mon amic Jules, savètz ben lo Julon de la Tartariá, me disiá : « Mos nevons son tots *covidats*. Son joines e fan pas pro atencion ! » Coma, estonat, badavo de grands uelhs, Jules que s'escarcalava de rire ajotèt : « N'ai pro d'aquel COVID, lo volò aproveisar e mesme le dondar, dins nòstra linga qu'es franc comòde. Aquela mauvesa bèstia *covidassa*, tots los ans espèra Chalendas per nos faire de misèras. Lo diable ton masque ! »

E lo veiquià eimodat coma quand l'òm pòt plus l'arrestar : que daube lo masque l'òm reconeis plus dengun, que si vòles faire la mià en familha, dangèr ! as mauvèsa consciéncia, que per minjar ensembs, gara ! qu'es pas prudent, juste seis personas, e encara ! ...

Ai laissat mon Julon que s'esbracejava tot solet e ai pensat a nosautres, las associacions, los gropes, coma se rencontrer, faire de velhaas, parlar ensembs, minjar ensembs ? Nos resta lo Grinhon que demòra quasi nòstre sol liam. Fau merceiar encuei tots aqueles que se bolègan per lo faire viure : la Marcela que, la promèira, mandèt son « Conte de Chalendas » qu'anèt legir, lo Jan que nos escrit aqueste còp sus las escos-salhas, l'òm se li creiriá. E lo Mic, Miquel Neiròla, « païsan occitan e arpitan », anètz veire la qualitat de sa reflexion sus las semènças païsanas, un brave dossier que tendrà 2 numèros dau Grinhon. E puei chau parlar de tot lo monde, de Patric, de Marie-Hélène, dau Marc e avem mai un tot novèl lo Pèire Mazodier ! Mercí en tots e mai a tots los legeires que fan viure l'aventura d'un jornalet nòrd-occitan.

Bona lectura, bonas Chalendas, parem-nos de la bèstia covidassa e que l'an que ven nos tròve fièr totjorn de nòstra linga e de nòstra cultura occitana.

Lo Re vessin

J. Delhomme, J. Dufaud et Charles Tracoulat

LO GRINHON
es la revuua de l'associacion occitana
PARLAREM EN VIVARÉS
D'èss Anonai.

Es manda a tots los aderents.
Per la recèure, mandar
12 € per una persona
15€ per un coble a :

LO GRINHON (G. Betton)
La petita Comba
27 rue Marcel Bruyère
07100 ANONAI

Faire lo chec a l'òrdre de
PARLAREM EN VIVARÉS.
Los abonaments partan dau n° de Prima
e s'achaban daube lo n° d'Ivèrn

Equipa tecnica, expedicion : R.Chanal, U. Betton
Tresorier : J.L.Fourel Maqueta : Quentin Garnier
Direccion : G.Betton

Nos a Quitats

Sans adieu Charlon

Qu'es lo 22 de novembre 2021 que Charles Tracoulat nos a quitats. L'avem accompanhat au cementerie de Quintenas onte èra naissut en 1923. Son paire i èra talhur.

Orfalin bien joine fuguèt abarit per de monde de sa familha ès Sant-Alban, vilatge que devenguèt son novèl païs onte seguèt chassaire, pompier, president daus anciens. N'èra lo doien, a 98 ans. Dem-puei quauques ans vivià retirat a la maison de retraite *Les Charmes* de Satilhau.

Per nosautres, lo sovenir de Charlon, qu'es los ans de Radio-Vivarés onte venguèt tan sovent participar. Qu'èra los ans 80-90 dau siecle passat. Aimava contar dins la linga de son païs e chantava mai. A Quintenas, auviguèran, assemblats a l'entorn de sa tomba, *La caissière du grand café*. Qu'èra l'un de sos succès.

Per lo jorn de son enterrament, aviá demandat que son chancèl passesse devant sa maison d'èss Sant-Alban qu'amava tan. Lo vòt fuguèt exauçat per sos enfants Arlette e Michel.

Gardem un genti sovenir d'aquel òme de bon rencontre, tan fidele a son païs e a sa linga. Sans Adieu Charlon.

G.B.

Redaccion : (per aqueste numéro) Marcela Pion-Roux, Jan Nicolas, Miquel Neiròla, Patric Cròs, Pèire Mazodier, Marie-Hélène Marteau, Marc Noalha, Gérard Betton, lo revessin

Començo a sentir lo freid e a me tirar a ras dau fuòc ; e en gaitant las flamas, penso aus bons moments qu'avem passat ensembs

Un conte de Chalendas

Dins un país de montanhas d'Ardecha, viviá un vielh òme que s'apelava « Jèsus ».

Lo monde dau païs savián perqué s'apelava coma aquò ; mas un jorn un gamen melh curiós que los autres, li demandèt :

- Perqué t'apelas coma aquò ?

L'òme s'aprochèt de ilo e li contèt :

« Dins un païs de montanhas, se trovava doas bòrias. Una granda, a ras de la rivera, daube de bonas terras, de bons prats, un genti tropèl e un riche proprietari, le paire Clement que demorava aquí daube sa filha Marie Dempuei que sa femna èra mòrta en botant au monde un garçon. Lo garçon èra mai mòrt e l'avián portat au cementere daube sa maire. Los abits dau popon èran restats dins la boetiá en naut de la gardarauba.

E, en naut de la montanha, una petita bòria dins de prats e de champs brulats per lo solelh. Aquí vivián Pierre e sa femna Julia. Avián un garçon, s'apelava Jan. Vivian penablament daube un asne, de chiauras e de mòtons, èran coratjós e valhents.

Jan començava a aidar sos parents e anava mai bailar la man a Clement, per rintrar lo fen, per meissonar e per escorre lo blat.

Aquò es coma quò que rencontrèt Marie. S'amavan bien tots dos. Aurián bien vougit se mariar, mas Jan ausava pas parlar a Clement. Saviá qu'auriá lo refús, Clement voliá un filhat riche e Jan aviá que sos dos braçs per fortuna.

Contenuèran de se veire en s'escondant. Ce que deviá arrivar, arrivèt, Marie apeitava un enfant !

Qu'èra la velha de Chalendas. Clement èra anat aidar lo veisin a tuar lo caïon. Marie èra sola a la maison. Son petit ana va naisser. En apelant sa maire, botèt au monde un garçon, trovèt lo biais per lo sonhar,

anèt querre los abits que sa maire aviá botats en naut de la gardarauba e malhotèt son petioton daube los plus gentis abits. Iara coma faire per sauvar son enfant. Las clòchas de la messa de meianueit sonavan. Clement anava pas tarjar !

Marie paquetèt son petit dins son mantèl e se'n anèt a la ghèisa, botèt lo petit a la plaça dau petit Jèsus e s'entornèt jaire.

Clement en rintrant trovèt Marie cojaa, pensèt qu'èra guechiá ; se'n anèt a la messa tot solet. La ghèisa èra plena. La chalor e los cantics avián endurmit l'enfant.

La messa s'achabava, las clòchas sonavan e los grands enfants venián veire la crecha. Lo brut eivelhèt lo petit que se botèt a plorar. Clement s'apreima de la crecha per gaiatar quau petioton que plorava, reconeissegùèt los abits que sa femna aviá plaçats dins la gardarauba.

Alòrs son sang faguèt qu'un torn, arrapèt lo petit, lo botèt sos sa vesta e lo portèt a sa filha :

« Marie, veiquià ton enfant ! Chau anar querre son paire, lo batisarem, e l'apellarem Jèsus.

Lo vielh òme aviá fenit son istoara, di-guèt au gamen : « Veiquià perqué m'apèlo Jèsus. »

Qu'èra un miracle de Chalendas.

Marcela P.R.

(7/11/2021)

Bòria : ferma ; fen : *foin* ; escorre lo blat : *battre, les battages* ; filhat : *gendre* ; iara : *maintenant* ; tarjar : *taradar* ; paquetèt : faguèt un paquet, *enveloppa* ; jaire : se botar a la coja, *se coucher* ; guechiá : fatiguaa ; s'apreima : s'apròcha ; arrapèt : prenguèt.

Per las eicossalhas

A quele eipòca chaliá anar quèrre la batesa daube un parelh de vachas.

Ferdinand diguèt a son garçon Marcel :

- Deman matin, chaudrà anar quèrre la batesa dau paire Boèdel ès Tròvat.

Marcel : - Ai vegut que la Marquisa boitelhava.

Ferdinand : - Liarem la Roja, tira de las doas bananas.

Lo lendeman, a la piqueta dau jorn, los veiquià partits, Ferdinand davant e Marcel detrès.

Ferdinand : -Marcel, tòcha la Roja !

Marcel : -Roja !

Ferdinand : -Marcel, tòcha la Roja !

Marcel : -Roja !

Ferdinand : -Siàs doç, siàs doç ! Marcel, tòcha la Roja !

Marcel : -Roja !

Ferdinand : -Marcel, fai atencion, tos esclòps son nòves, poiriàs t'eicolanchar ; saves ben, los Boèdel qu'es de monde regardant !... Marcel, tòcha la roja !

Marcel : -Roja !

Ferdinand : -Marcel, auriàs deuput prendre ton veston nòve, seriàs mielh genti. Los Boèdel an una genta filha, benlèu que la veirem. Tí chaudrà mai pensar a trovar una femna.

Marcel : -Sió tràp vielh !

Quand arrivèran lo paire Boèdel diguèt :

-Vos siètz pas eissublats. Sió tot solet, las femnas son au marchat. Venetz ! Beuretz ben lo cafè.

Ferdinand : -Volem pas deiranjar.

Boèdel : -Quò farà bien. La vespraa anirem calar la batesa, coma quò deman matin poi-rem començar de bona ora. Après devem nar ès la Vernata.

Lo lendeman, a vut oras, daube los vesins (una quinzena), ataquèran d'eicoire. Marcel preniá la palha e Ferdinand versava a beure. Achabèran èra pas mejorn.

Tot lo monde minjèt daube apetís.

Lo paire Boèdel diguèt : « La jorna es pas feniá ! » Après aver begut lo cafè, tots partiguèran ès la Vernata.

Quò seguèt la darrèira fes que lo paire Boèdel sortiguèt sa batesa.

Vos ai contat una istoara veraia. Qu'èra mielh davant !... Benlèu ?

Jan N.

Anar querre : anar cherchar ; batesa : *batteuse* ; un parelh : *une paire* ; piqueta dau jorn : *pointe du jour, aube* ; tochar la Roja : *par derrière faire avancer la vache* ; siàs doç : *tu es doux, tu ne frappes pas fort* ; t'eicolanchar : *glisser* ; ti chaudrà : *il te faudra* ; calar la batesa : *régler la batteuse, prête à démarrer*.

Semenças païsanas

Ecrivo en tant que païsan occitan e arpitán. Vos vau parlar aicí de coma prenem en compte las semenças dins la bòria que nos anima aubé Gwenn, la copaïsana. Parlariamai dau contèxte e de las accions que lai sem implicats a l'entorn de la question de la semença, quò's una question politica e collectiva.

Nòstre tròc de tèrra es dins lo Forés, aquí ont se rescontran Occitània e Arpitania, sem entremèi Auvèrnhe e l'Oest dau país aupenc. Tenem entre 4 e 5 ectaras de prats, tèrras, boës, aubres de frut ont vivem aubé polas, abelhas, las mochas a mial coma disem, asne amai ega de tira. Laurem aubé l'ega un pauc mens d'un ectara e mièi. Tachem de trovar un equilibri entre agricultura e viá sauvatja per capitlar de farjar un agroecosistèma. Aquò's un ecosistèma travalhat per l'òme. L'agroecosistèma es una nocion centrala de l'agroecologia païsana tala coma la vei, mai la pòrta, la Via Campesina, moviment païsan au nivèu mondial fondat en 1993 vès Brasil per los Sens-tèrra, los Gins-de tèrra. La Via Campesina es una fòrça de resisténcia, aubé 200 milions de sòcis daus cinc continents, au desvolopament. Aquela veiaa de desvolopament es una ideologia de l'eliminacion de la païsanariá, per faire plaça au productivisme. Coma dison : « un país desvolopat, quò's un país sens païsan ! ».

Redusem pas nòstre orizont a çò qu'anem vendre que nos pensem promièir a çò qu'achaptarem pas.

Veiquià, i-ara vau bailar una definicion de païsana, païsan. Aquí, en Occident, au nòrd de Mediterranea, i a pas mai de paisanariá, vòlo dire pas mai de mond organizat capable de foncccionar en autonomia, coma un

Varietats populacion

Cultivem la diversitat

Per Miquèl Neiròlas

organisme pas gaire dependent dau sistèma tecnic. Mond païsan aubé un brave taus de

resiléncia fàcia a una agro-industria franc dependenta de las matèrias promièiras. Païsan per oposicion a agricultor, bòria per oposicion a espléitacion agricòla que foncciona coma una empresa. Redusem pas nòstre orizont a çò qu'anem vendre que nos pensem promièir a çò qu'achaptarem pas. Volem faire venir lo mai possible çò que mingem chasque jorn. Agricultor quò's mas un mestier, païsan aquò's tota una viá. Tròvo

que dins lo liure de Michèu Chaduèlh « J'ai refermé mon couteau » i a una bona idèia de çò que pòt estre lo mond païsan.

Vau parlar de pòble, coma es un mot d'utilizacion delicata, veiquià lo sens que li bailo dins çò que dirai :

coma païsan e païsanariá, lo

conçepce de pòble es de tornar inventar en occident. Un pòble a gardat sa cultura e son autonomia e en particulièr dau latz de l'alimentacion. Per tornar venir un pòble, nos chau bastir l'avenir sus nòstre eiretatge culturau, nos afortir en tant qu'occitans e prene en man nòstra soverenetat alimentària. L'agroecologia païsana prend en compte los pòbles aubé sas originalitats e son biais de cultivar la tèrra. La soverenetat alimentària, aquò's lo dreit daus pòbles de produire son alimentacion en respectar çò que minjan lo mond, un minjar de qualitat liat a una identitat culturala.

(de seure pajás 6 e 7)

Las semenças païsanas, las disem populacion

Vès nos, vès la bòria de *vers Martîn*, cultivem mas d'ortolalha, de legums, e de blats eissuts de semenças païsanas. Son de varietats que disem "populacion", i a de variabilitat dins la varietat, tenon un brave patrimòni genetic, son pas uniformisaas. Son a l'imatge d'Occitània, uniás dins la diversitat. Se pòn adaptar a de terraors diferents, a mai d'un biais de las cultivar e au chanjament de condicions de temperatura e d'aiga. Las semenças païsanas, las disem populacion per çò que totes los individús d'una varietat son pas identics. Son seleccionaas mas en gardar de caractèrs genetics variats, un potenciu d'adaptacion. Per exemple, dins una varietat de blat, d'individús qu'i a fan ben aubé lo temps seche, d'autres aubé lo temps umid, se fai una sason a tendéncia umida, son los individús adaptats a l'aiga que prendràn lo dessús mas los individús adaptats au manca d'aiga, que pòrtion los caractèrs genetics liats au seche, demòran. Coma aquò se l'annaa venenta o quatre ans puèi, se fai una sason a tendéncia seche son los darrèrs que se poiràn exprimir. S'asseürem una produccion benlèu pas constenta mas qu'amortis las irregularitats dau climat que, z-o savem, son de crèisser.

Las semenças païsanas son reproductiblas

Nòstras semenças son evolutivas, lo biais de las gardar es de las semenar dins lo mai grand nombre possible d'òrts e tèrras totes los ans. Las botar dins de bancas de semenças, au frei, las empacharián de s'adaptar aus chanjaments. Son de semenças que son pas totjorn ancianas coma o auvissem sovent dire que poem crear de novas varietats païsanas mas aquò demanda una bona competéncia tecnica, es un pauc

coma per la lenga occitana, tenem una libertat granda per crear de mots mas se comprenem pas coma fonciona nòstra lenga, capitem a d'absurditats coma se ne tròva dins de pseudo -diccionaris en linha o endacòm mai. Las semenças païsanas son reproductiblas, aquò vol dire que en tornar semenar las granas que fasem venir, poem gardar una varietat. Per exemple cultivem la laitua de la

varietat Blonda de vès Sant Tiève / *Blonde de Saint-Etienne*, veiquià, nos bailem los moiens de faire de semença de qualitat, doncas per aquò faire gardem una trentenat de plants per aver de diversitat genetica, per tombar pas dins una mena de consanguinitat vegetala. Seràn trenta laituas que minjarem pas en ensalada, o ensalaa. Laissem tanar,

montar en grana tot aquò, van florir puèi en fin d'estiu, a l'endarrèr poirem culhir las granas. E ben l'an d'après, brolharàn totjorn de blondas de Sant Tiève que son diferentas las unas de las otras mas qu'an de caractèrs genetics pròpris a la varietat, aquò's çò que disem lo fenotipe. Aquí, una laitua bataviá blonda, de color verd clar, de gròssa bola o poma.

Se chau mefiar de pas neglijar las condicions de cultura de las semenças coma lo nombre de pòrta-grana e la distància entremièi doas varietats que los problèmes de degenerescéncia se veion pas totjorn de suita, pòn venir mas après cinc, sièis o dètz generacions vegetalas e son irreversibles.

I-ara volem cultivar una « varietat » de tomata ibrid F1, savo pas se se pòt parlar de varietat que i a gis de variabilitat dins aquestas menas de semenças. Anem dire una « apelacion comerciala », son las tomatas las mai produtas, amai en agricultura biologica. L'ibrid F1 es una creacion de l'industria de la semença faita per l'agro-industria, totes los individús se semblan per facilitar la mecanizacion, tenon un rendement en quantitat franc important a condicion d'arosar coma chau, de fertilizar aubé lo drudge que chau e de traifar aubé tot çò que volem pas coma biocidis mas que nos son estats

conselhats per lo merchand de granas. La produccion se pòt conservar de temps qu'es faita per viatjar, èstre consomaa luènh dau luòc de produccion e en principi, i a pas gis de gost e las qualitats nutritivas son pas presas en compte... Veiquià, apeitem que los fruts de pron de tomatièrs sián ben moires.

Avem botat de caire nòstra varietat, vòlo dire « apelacion comerciala » d'una autra varietat de pron de distància, los tomatièrs son pingats en carrat e prenem las tomatas daus plants dau mitan, coma aquò gis de mariatges, d'ibridacion, aubé los vesins. E ben la sason venenta de tomatièrs brolharàn ben que l'ibrid F1 es pas estèrile mas aurem pas dau tot l'apelacion

comerciala de l'an passat. Aurem d'assurat de tomatièrs crois, mastrut, traces que bailaran pas grand veiaa per minjar. L'ibridacion, de tipe F1 es una de las tecnicas utilizaas per l'industria de la semenza per forçar los ortalhièrs, las païsanas de tornar achaptar chasca sason de granas. Diso las païsanas que son las femnas qu'an lo mai lo biais, lo *feeling* aubé las semenças. Aquelas menas de granas an gis de capacitat d'adaptabilitat, aubé lo climat caotic que s'anónzia seràn despassaa, çò que laissa pensar que los industriaus de la semenza, los *Monsanto*, *Bayer*, *Limagrain* e autres se van botar a faire de semenças païsanas. O veiem dejà aubé la mòda de las semenças païsanas dins la granda distribucion, se chau pas trompar, lo ròtle daus supermarchats dins l'eliminacion de la païsanariá es centrau. Nos chau anticipar tot aquò que de tot biais per faire de sòus, son promptes a pilhar las semenças païsanas, las semenças daus pòbles, trovaràn un biais de

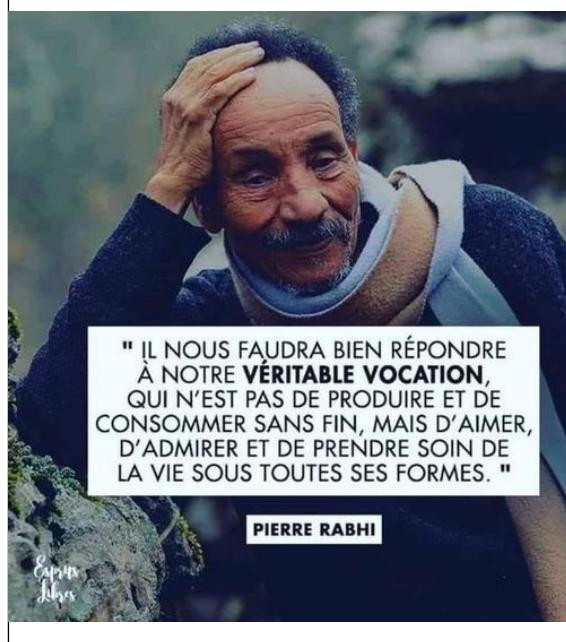
nos faire paiar l'utilizacion de nòstras semenças. De tot biais lo modèl unic qu'impausa l'industria es criminau, amenaça la soverenetat alimentària.

La question quò es pas de savèir se avem lo dreit de cultivar, eschanjar, vendre de semenças païsanas, per çò **qu'es un dreit fondamentau**. Son aquellas semenças que nos an permes de passar los segles, aubé una transmission de las semenças e dau savèir que las acompanhan sus de centenas de generacions. Via Campesina pòrta lo pretzfait de faire reconéisser aqueu dreit au nivèu planetari. Se d'institucions, d'estats nacions imperialistas, l'Union Europenca, ... farjan de leis en sostenh a l'industria de la semenza, es ora de se levar per dire de non. Es per çò que lo modèl agro-industriau es incompatible

aubé un projècte de societat que fai una plaça a una païsanariá que aubé la copaisana sem engajats dins la luta contra las semenças funestas, OGM e autres ibrid F1. (de seure)

Miquèl Neiròlas –
Julhet de 2019

S'es mai en anat d'aqueste an, lo Pierre, qu'a fait onor a son país d'adopcion. **Pierre Rabhi**, un grand savi ardechés.

Novèlas

de Parlarem

Après l'A.G. dau 4 de setembre, lo Conselh d'Administracion (CA) a elegit los 4 membres dau Burèu que son en charja dau fonctionament de l'associacion : Quentin Garnier, Patrick Cros, Marc Nouaille, Gérard Betton.

Lo darrèir CA de Parlarem a decidat :

l'organizacion de la dictaa occitana per lo 29 de janvièr 2022 (veire daube la Droma)... Per la prima, si qu'es possible, una Jornaa Occitana sus lo tema de ***las plantas***.

de l'I.E.O.

La darrèira AG de l'IEO Ròsne-Alpas s'es passaa a Anonai, lo 11 de decembre 2021. Fuguèt decidaa la dissolucion d'aquela associacion qu'es iara regropaa dins lo novèl IEO-Auvernha-Ròsne-Alpas (I.E.O.-A.R.A.)

daus amics

Lo Pierre-Bernard Teyssier (velhaa de Chautritre), faguèt una conferençà sus las tribús galesas a Sent-Apolinard. Qun savent !

encara dos de Parlarem

QuentinGarnier e Gerard Betton anèran parlar de la lei de Paul Molac, lei per la proteccion patrimoniala de las lengas regionalas e lhur promocion, sus las ondas de Chérie-FM. Lo Grinhon vos a presentat aquesta lei dins lo numero d'estiu, n°110.

I a 200 ans brolhèt Charles Beaudelaire. D'assurat quelo grand poèta francés a pas escrit en occitan ! Mès dins mai d'un poèma a parlat dau vin e si i a un endreit onte se fa de bon vin, qu'es ben ès nosautres.

Aviau fait la traduccio d'un morcèl dau poèma « Enivrez-vous » (1864), corregiá per Jan Claudi Foret.

Fiuletz-vos

Fau totjorn esser fiule. Tot es aquí : qu'es l'unica question. Per sentir pas l'afrós fais dau temps que brisa las espantlas e vos abocha a tèrra, vos fau fiular a la contunùa.

Mas daube qué ? De vin, de poesia o de vertut, coma voudretz. Mès fiuletz-vos.

E si, de còps, sus las marchas d'un palai, sus l'èrba verda d'una rasa, dins la trista solitud de vòstra chambra, vos revelhetz, la saulariá dejà desmenuua o dispareissuá, demandetz a l'aura, a la vaga, a l'estiala, a l'augèl, au relòtge, a tot çò que fus, a tot çò que gença, a tot çò que rotla, a tot çò que chanta, a tot çò que parla, demandetz qun ora qu'es ; e l'aura, la vaga, l'estiala, l'augèl, lo relòtge, vos respondran : « Qu'es l'ora de se fiular ». Per estre pas los es-claus martirizats dau temps, fiuletz-vos a la contunùa ! De vin, de poesia o de vertut, coma voudretz.

En veiquià un autre (qu'es mas una traduccio, ai pas comptat los pès, e de còps la rima es pas franc bona !)

Se ditz qu'una tina plèna de rasims es sustot plèna de rires e de chançons, e lo Charles zò z-aviá ben comprès.

L'ama dau vin

Un vespre, l'ama dau vin chantava dins las botèlhas :
« Òme, vers ti, buto, ò char deseiretat,
Sos ma preson de veire e mas ciras vermelhas
Un chant plen de lum e de fraternitat !

Savo ben quant fau, sus lo suc enflamat,
De pèna, de suor e de solelh coisent
Per engendarar ma viá e me bailar l'ama ;
Mès serai pas ingrat ni maufasent.

Qu'esprovo una jòia immensa quand tombo
Dins la corniola d'un òme usat per sos travaus.
E son chaud pitre es una doça tomba
Onte me plaso bien mieus que dins mos freids cavòts.

Auvís retentir los refrenhs de las diumenjas
E l'esper que piauta dins mon pitre palpitant ?
Los codes sus la taula e retrossant las manjas,
Me lausaràs e seras content ;

(seure paja 10)

Ativarai los ieus de ta fèrnna urosa ;
A ton garçon tornarai sa fòrça e sas colors
E serai per quelo frèule atlèta de la viá
L'uili que refermís los muscles daus lutaires.

En ti tombarai, vegetala ambrosia,
Gran preciós getat per l'eternal Semenaire
Per que de nòstre amor nàisse la poesia
Que raiarà vers Dieu coma una rara flor ! »

Charles Baudelaire, *Les Fleurs du Mal*, 1857

Lopat

Occitan e Portugués

Un article dau Grinhon soslinhava l'interès de l'occitan per comprene e aprene d'autras lengas latinas. Aquí una anecdòta que ne'n fai la pròva.

Es un drollet qu'èra anat a la Calandreta de Seta dempuèi tot pichòt d'aquí a onze ans. Èra d'a fons bilingue : òc-francés. Puei, el e sos parents partiguèron au Brasil que s'i parla portugués, embé quauquas diferéncias. Nòstre dròlle, curiós coma totes los enfants anèt per carrières escoitar lo monde. Au bot d'un moment, tornèt promptament a son ostau en diguent : « Mai, lo país de l'occitan es aicí ! »

Pas besonh de grandas explicacions lingüísticas, la pròva es facha.
Personalament, n'ai fach l'experiéncia : pendent mos estudis, faguere un estagi dins una mina de pirita au Sud de Lisbona, en Baixo Alentejo e aguèrre pas ges de pena per comprene los minaires que parlavan sonque portugués.

Pèire Mazodier

Drollet : petit dròlle, gamen ; Calendreta : escòla en occitan ; d'a fons bilingue : completament bilingue ; embé : aubé, daube ; carrières : charreiras ; diguent : disent ; facha : faita ; fach : fait ; sonque : solament, pas que

LA BOMBINA

Per 4 personas :

- 1 kg e mèi de trifòlas
- 2 inhons (cebas)
- 4 fòlhas de laurier
- un brosilhon de frigoleta
- 100 g d'olivas neiras
- sau (gis de pèure)
- una pinçaa de bolets seches
- 800 g de plat de còstas de caion

Copar lo plat de còstas lo long daus òs. Plomar e chapotar los inhons.

Faire rostir lo tot dins tansepèt d'uile daube lo laurier e la frigoleta.

Plomar e copar las trifòlas en mèia rondèlas finas.

Quora los inhons e la vianda an 'na genta color e son tansepèt caramelizats au fond de la casseròla, banhar daube d'aiga. Salar, faire bulhir, apondre las trifòlas. Tenir lo liquide a nautor. Botar los bolets seches e las olivas.

Laissar coire a fuòc meian a pauc près una ora e mèia de temps.

Servir daube 'na salada frisaa tansepèt alhaa e acompanhar d'un petit vin roge (pas franc petit, qué ?)

Variant : Si n-òm vòl esparnhar, en plaça dau plat de còstas de caion prendre de peitrina d'anòl e garar las olivas e los bolets. Mai paure encara ! se pòt faire daube las paruras grassas e nervosas d'un bistèc. Se ditz alors, en Ardescha, que n-òms a bargalhat las trifòlas. Amai qu'es bon quò mesme.

BON APETÍS !

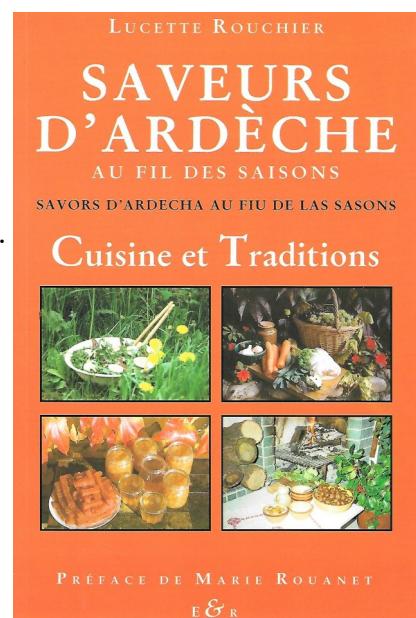
Marie-Hélène

Per quellos qu'an lo liure de Lucète Rochier, SAVORS D'ARDECHA AU FIU DE LAS SASONS (Ed. E&R), poirán mai trovar 'na autra recèpta de Bombina que sembla que n'i a tant coma de cusinèiras.

Revira, MN.

Vocabulari :

Chapotar, *hacher menu*. Frigoleta, *thym*. Apondre, *ajouter*. Bargalhat, *sali*. Quò mesme, *pareil*. Tant coma, *autant que*.

**"ANC, DE VIVARES, NON AC CLAM,
QU'OM ESTRAINZ AGUES SET
NI FAM NI FOS COCHAZ."**

(Jamais, du Vivarais, il n'y eut
plainte qu'un étranger
eût soif ni faim, ni qu'il
y fût tourmenté.)

Peire de Vic

Parlarem en Vivares

Mesa en paja : Gerald
Benton

Mesa en paja : Ouenetjin
Cartier

Pensatz de vos aboüar!

Lo Grinoun